

Szepessy Tibor (1929–2018)

SZEPESSY TIBOR

(1929. január 7. – 2018. április 14.)

Szepessy Tibor 1952-ben diplomázott az Eötvös Loránd Tudományegyetemen görög–latin–magyar szakon. A Moravcsik Gyula vezette Görög Tanszéken ígéretes egyetemi pályája hamarosan megtört: a forradalom leverését követően politikai okokból őt is eltávolítják az egyetemről. 1959–1972 között állandó munkahelye nem lehetett, csak alkalmi megbízásokkal dolgozhatott az MTA Ókortudományi Kutatócsoportja és különböző kiadók számára. A kutatócsoport és az MTA Irodalomtudományi Intézete megállapodása alapján 1973–1976 között az intézetben lett immár főállásban foglalkoztatható, s ezt követően kerülhetett a kutatócsoportba.

Ezen időszakban számos antik irodalmi tárgyú kötetet szerkesztett, műfordításokat készített, költők és prózaírók portréját rajzolta meg. Magyar–lengyel együttműködés keretében megindította és vezette Dudith András levelezésének kritikai kiadását. Az a terület, mely kutatásai középpontjában állott, az antik (elsősorban a görög) regény története volt: e tárgyban jelent meg első szaktudományos írása (Iambulos utópiája. Antik Tanulmányok 3 [1956] 235–240), és majd hatvan évvel később, hosszú, termékeny alkotói korszakának egyik utolsó önálló kötete (Achilleus Tatios: Leukippé és Kleitophón története. Budapest, ELTE Eötvös József Collegium, 2014) is. A görög regényről vallott nézeteit monografikus formában 1979-ben benyújtott kandidátusi értekezésében (Héliodóros és a görög szerelmi regény; átdolgozott formában 1987-ben jelent meg) foglalta össze. Héliodóros Sorsüldözött szerelmeseinek általa készített magyar fordítása három kiadást megérve a klasszika-filológia világán is túl sokakkal ismertette meg ezt a műfajt.

Az egyetemi oktatástól két évtizedre zárták el; 1977 őszén tarthatott külsős óradóként újra szemináriumot Görög műfordítás címmel – ekkorra már a prózafordítás általánosan elismert tekintélye volt. Nézeteit és tapasztalatait Gondolatok a görög és latin próza fordításáról (Antik Tanulmányok 25 [1978] 88–91) címen foglalta írásba. A Görög Tanszék megüresedését (1983) követően Harmatta János kitartó fáradozásainak eredményeképpen áthelyezték az egyetemre, és tanszékvezetői megbízást kapott. Kevéssel több mint egy évtizeden keresztül Szepessy Tibor Kapitánffy Istvánnal együttműködve megújította a tanszék arculatát és szakmai alapokra helyezte azt (ennek egyik kézzelfogható jele a szerényen átdolgozásnak minősített új görög irodalomtörténet-jegyzet volt [1991], tucatnyi utánnomás után könyvként 2013-ban jelent meg). A rossz emlékéü pénzügyi megszorító csomag ennek a szinte idilli állapotnak vetett véget: 1995-ben, alkotóerejének teljében, újra eltávolítják az ELTE-ről, kényszernyugdíjazták. Oktatói pályáját a következő tíz évben a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen folytathatta; e munka kiemelkedő tudományos eredménye két kommentált szövegkiadás-kötet volt (Korai görög líra [1999]; Menandru Dyskolos [2005]).

Életének és továbbra is aktív alkotó korszakának utolsó másfél évtizede különösen szorosan kötődik ahhoz az intézményhez, melyben pályáját kezdte, az Eötvös Collegiumhoz. Kikezdhetlen erkölcsi és szakmai tekintélyét 2008-tól haláláig kurátorként állította a Collegium szolgálatába. Amellett, hogy egyetemi hallgatók újabb generációját varázsolta el tudományszakja, tudományszakunk számára, és tanította egyeneseségre és tisztességre, elkészülhetett életművének tanulmányok formájában megjelent részéből egy reprezentatív összefoglaló (Válogatott tanulmányok. Budapest, 2009). Régóta dédelgetett munkája, a Bevezetés az ógörög verstanba is elnyerte könyv formáját (2013), és a Collegium új klasszika-filológiai sorozatának méltó és a mércét magasra helyező nyitókötetévé vált. A sorozat hatodik olyan kötetén, mely nevéhez kötődik, kedves Philostratosán, szinte az utolsó percig dolgozott – a nyomdából kikerülő könyvet kézbe már nem vehette.

Pályája nem volt zökkenőktől mentes, de a megaláztatásokat nyugalommal és derűvel viselte. Címekre, hatalmi pozíciókra, kitüntetésekre nem törekedett; ha a tudományszak érdekében szükség volt tudására, tekintélyére, és valamilyen megbízatással megkeresték, elvállalta, és lelkiismeretesen elvégezte. Talán joggal remélhetjük, hogy tanítványai sorának őszinte és érdek nélkül való, iránta tanúsított megbecsülése és szeretete többet jelentett neki bármilyen anyagi elismerésnél.

MAYER GYULA

ANTIK TANULMÁNYOK

Studia Antiqua

Főszerkesztő

HORVÁTH LÁSZLÓ

Szerkesztő

MÉSZÁROS TAMÁS

Szerkesztőbizottság

ADAMIK BÉLA, ADORJÁNI ZSOLT, FARKAS ZOLTÁN, JUHÁSZ ERIKA,
MAYER GYULA, NAGYILLÉS JÁNOS, SIMON LAJOS ZOLTÁN,
SZÉPESSY TIBOR, SZOVÁK KORNÉL, TAKÁCS LEVENTE

Tanácsadó testület

MARÓTH MIKLÓS, RITOÓK ZSIGMOND, TAR IBOLYA

LXII. kötet

2018/1. szám

AKADÉMIAI KIADÓ

MTA KÖNYVTÁR ÉS
INFORMÁCIÓS KÖZPONT